

Wojciech Świątkiewicz, prof. dr hab.
Uniwersytet Śląski w Katowicach
wojciech.swiatkiewicz@us.edu.pl

Katowice, 27 czerwca 2022 roku

Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego ks. dr. Wojśławowi Wojciechowi Czupryńskiemu w dziedzinie nauk teologicznych w dyscyplinie nauki teologiczne.

Ks. dr Wojśław Wojciech Czupryński urodził się 16 maja 1975 roku w Kętrzynie. Studia teologiczne ukończył w roku 2000, uzyskując tytuł zawodowy magistra teologii. W roku 2007 na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego zyskał licencjat kanoniczny, a w roku 2011 obronił rozprawę doktorską na temat: „Deuterokatechumenat w procesie odnowy parafii według ks. Franciszka Blachnickiego” napisaną pod kierunkiem ks. prof. Kazimierza Misiaszka. Na podstawie doktoratu opublikował w roku 2011 w wydawnictwie Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego książkę pt. „Odnowa parafii i duszpasterstwa. Deuterokatechumenalna koncepcja chrześcijańskiej formacji w myśli dzieła ks. Franciszka Blachnickiego”.

Od roku 2009 ks. dr W. Czupryński jest zatrudniony na stanowisku asystenta a od roku 2011 na stanowisku adiunkta na Wydziale Teologii UWM w Katedrze Teologii Pastoralnej i Katechetyki. Od roku 2020 Ksiądz Doktor zatrudniony jest na stanowisku adiunkta na Wydziale Nauk Społecznych Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie.

W dniu 3 lutego 2022 roku ks. dr Wojciech Czupryński złożył wniosek do Wydziału Teologii UWM za pośrednictwem Rady Doskonałości Naukowej o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk teologicznych w dyscyplinie nauki teologiczne.

Uchwałą nr 52 z dnia 18 maja 2022 roku Rada Naukowa Dyscypliny nauki teologiczne powołała komisję habilitacyjną w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego ks. dr. Wojśławowi Wojciechowi Czupryńskiemu.

Podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego jest osiągnięcie naukowe będące monografią zatytułowaną: „Małżeństwo i rodzina w świadomości policjantów na przykładzie studentów Wyższej Szkoły Policji

w Szczytnie". Książka została opublikowana nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Publikacja ta spełnia zatem pod względem formalnym wymogi ustawowe ponieważ Wydawnictwo UWM znajduje się w Wykazie wydawnictw Ministerstwa Edukacji i Nauki. Książka została rekomendowana do publikacji po recenzji wydawniczej dwóch profesorów. Fragmenty jednoznacznie pozytywnej opinii wydawniczej podkreślających kompetencje merytoryczne Autora oraz pionierski charakter projektu badawczego zostały zamieszczone na okładce książki. Do formalnej charakterystyki monografii można dodać, że książka jest obszerna, liczy bowiem 349 stron w formacie B5.

Przedstawiona przez Księdza Doktora monografia ma w podtytule zapisane: *Studium teologiczno-pastoralne* i oczywiście jest w głównym nurcie teoretycznych założeń projektu badawczego i sposobów jego realizacji pracą teologiczną. Teologia pastoralna w przypadkach wielu projektów badawczych czy publikacji nawiązuje w metodologii swoich badań, czy przywoływanej literaturze do innych nauk, w tym często do socjologii. W kręgu teologii języka niemieckiego jest niekiedy wyodrębniany nurt badań zwany *socjologią pastoralną*. Pomijając dyskusje wokół relacji między teologią pastoralną, a innymi dyscyplinami naukowymi, w tym socjologią chcę podkreślić, że formułowane przeze mnie oceny i opinie dotyczące zarówno rozprawy habilitacyjnej, jak i dorobku naukowego Habilitanta pisane są z perspektywy socjologicznej i przede wszystkim aspekt socjologiczny osiągnięcia naukowego Księdza Doktora jest w mojej opinii uwzględniany. Już na wstępie mogę wyrazić przekonanie, że Autor w projekcie swoich badań w wyraźny sposób nawiązuje do literatury socjologicznej, stosuje metodologię badań socjologicznych i charakteryzuje się pewną wrażliwością socjologiczną w interpretacji uzyskanych wyników badań empirycznych. Można więc uznać za merytorycznie uzasadnione włączenie do kręgu opiniodawców w przewodzie habilitacyjnym Księdza Doktora także przedstawiciela dyscypliny *nauki socjologiczne*.

Teologiczne podstawy monografii fundowane są na założeniach chrześcijańskiej antropologii wyznaczających obszar podejmowanych badań, kierunek interpretacji przywoływanej literatury przedmiotu i wyników przeprowadzonych przez siebie badań empirycznych, a przede wszystkim profile proponowanego modelu duszpasterstwa rodzin w odniesieniu do środowiska badań, czyli polskiej policii.

Monografia zredagowana jest w formule studium teoretyczno-empirycznego i składa się z wyraźnie wyodrębnionych trzech części. Poprzedzona jest zręcznie zredagowanym *Wstępem*, a zakończona podsumowaniem, które syntetycznie prezentuje konkluzje i wnioski, a przede wszystkim postulaty duszpasterskie.

Na podkreślenie zasługuje bardzo obszerny, a przede wszystkim kompetentnie dobrany wykaz cytowanej literatury, który ukazuje pola zainteresowań

naukowo-badawczych Autora i rzetelność z jaką przygotował swój projekt badań. Autor podzielił wykaz bibliograficzny na:

- *Źródła*, do których zaliczył 637 ankiet wypełnionych przez studentów, powszechne nauczanie Kościoła katolickiego, nauczanie papieża, dokumenty Kościoła katolickiego w Polsce oraz inne, wśród nich Europejską Kartę Społecznych, czy Kart Praw Podstawowych Unii Europejskiej.
- *Literaturę* rozpisaną na literaturę podstawową, literaturę pomocniczą oraz netografię

Łącznie, *Bibliografia* spisana jest na 35 stronach i obejmuje kilkaset pozycji.

Integralną częścią monografii jest *Aneks* zawierający szczegółowy *Wykaz tabel* oraz same tabele z zamieszczonymi w nich danymi empirycznymi. Autor przedstawia rzetelną dokumentację uzyskanych w trakcie badań danych empirycznych. Dołączone tabele umożliwiają bowiem czytelnikowi samodzielny interpretację wyników badań i ewentualne podjęcie z Autorem dyskusji, co do kierunku ich interpretacji.

Oprócz wykazu tabel jest też zamieszczony formularz ankiety kierowanej do studentów Waszej Szkoły Policji. Chciałbym wyraźnie i z uznaniem podkreślić poprawność metodologiczną i trafność opracowanego narzędzia badań empirycznych. Pytania ankiety są czytelnie sformułowane, gwarantują trafność odpowiedzi, a struktura i porządek pytań spełniają reguły poprawnej komunikacji.

Monografia zawiera także pięciostronicowe tłumaczenie na język angielski, co zapewne jest szansą na poszerzenie kręgu jej czytelników i być może przyczyni się do nawiązania współpracy naukowej z badaczami środowisk policji w innych krajach.

Pierwsza część monografii nosi tytuł „Chrześcijańska wizja małżeństwa i rodziny w kontekście ponowoczesności” i obejmuje następujące rozdziały: *Małżeństwo i rodzina w świetle teologii biblijnej, Posoborowe nauczanie Kościoła o małżeństwie i rodzinie, Postmodernizm jako wyzwanie dla chrześcijańskiej wizji małżeństwa i rodziny, Idea gender jako zakwestionowanie wartości chrześcijańskiego małżeństwa i rodziny.*

Zwłaszcza dwa ostatnie rozdziały są ilustracją kompetentnego rozeznania Autora we współczesnej literaturze naukowej z różnych dziedzin, w tym także w literaturze socjologicznej ukazującej kierunki współczesnych przemian kulturowych epoki ponowoczesności, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystyki procesów dekonstruujących chrześcijański model rodziny oraz delegitymizujących religijne i filozoficzne podstawy antropologii chrześcijańskiej tworzące fundamenty cywilizacji łaćńskiej. W oparciu o dobrze udokumentowaną literaturę teoretyczną, przywołane wyniki badań empirycznych i dane statystyczne Autor trafnie konkluduje między innymi: „Propagatorzy genderyzmu nie ukrywają, że swoje cele realizują etapowo. Pierwszy z nich stanowi dekonstrukcja tradycyjnych struktur społecznych, co w praktyce jest destrukcją i podważaniem pierwszoplanowej roli rodziny w społecznej strukturze. Pierwszym krokiem jest zatem agresywna promocja pozytywnego obrazu partnerskich związków homoseksualnych poprzez

kształtowanie homo-przychylnego języka medialnego. Trudno oprzeć się wrażeniu, że dynamicznie postępująca seksualizacja młodego pokolenia i całego społeczeństwa jest procesem, którego istotną część stanowi przekaz medialny /.../ Nie ulega wątpliwości, że z punktu widzenia *gender* ważne jest zlikwidowanie rodziny lub całkowite jej przededefiniowanie./.../ Ignorowanie różnic płciowych lub zaprzeczanie im, jak to postuluje idea *gender*, uderza nie tylko w jednostkę, lecz otwiera także drogę do destrukcji małżeństwa i rodziny oraz relacji międzyludzkich" /s. 111-115/

Część druga monografii jest zatytułowana „Małżeństwo i rodzina w świadomości policjantów” i obejmuje następujące rozdziały: *Metodologia badań własnych, Opinie badanych na temat małżeństwa i rodziny, Motywy zawarcia związku małżeńskiego i wyboru współmałżonka, Przekonania badanych na temat istotnych przymiotów małżeństwa, Nauczanie Kościoła w ocenie badanych, Postawy badanych w sytuacji kryzysu małżeństw.*

W recenzji pisanej z perspektywy socjologicznej chciałbym podkreślić kompetencje metodologiczne Autora wyrażające się w poprawnie przygotowanym projekcie badań empirycznych, umiejętnościem jego przeprowadzeniu oraz socjologicznie inspirującym opracowaniu uzyskanych wyników badań. Autor zastosował technikę badań ankietowych. Poprawne pod względem metodologicznym sformułowane pytania kwestionariusza ankiety (pytania tzw. zamknięte i częściowo otwarte) są przesłanką uznania trafności otrzymanych odpowiedzi. Ankieta jako technika badań posługująca się formą komunikacji pośredniej (bez obecności ankietera) jest dobrze dobranym narzędziem badań pozwalającym w tym przypadku na nieskrępowane obecnością badacza formułowanie własnych, rzeczywistych opinii, przekonań czy ocen. Być może specyfika Szkoły spowodowała niezwykle rzadko spotykaną wielkość tzw. „stopy zwrotu” ankiet, która wynosiła w tym przypadku aż 91%, co oznaczało, że Autor projektu badań dysponował 637 wypełnionymi formularzami ankiet, z których 618 było przedmiotem dalszych analiz ilościowych i jakościowych. W prezentacji wyników badań Autor wykorzystał program obliczeniowy IBM SPSS, a w komentarzach korelacji zastosował test Kruskala-Wallisa.

Warto zwrócić uwagę, że 84% respondentów uczestniczących w przeprowadzonych badaniach empirycznych stanowią mężczyźni. Zasadniczo więc monografia jest prezentacją rekonstrukcji męskich światów wartości aktualizujących się w sferze szeroko pojmowanej kultury życia małżeńskiego i rodzinnego.

Komentując otrzymane wyniki badań rozpisane na pytania badawcze i odpowiadające im tytuły rozdziałów Autor nawiązuje w interpretujący sposób do cytowanej literatury przedmiotu oraz innych badań dotyczących podobnej problematyki. Ukazuje w niej miejsce własnych interpretacji, konkluzji i wniosków. Stara się odpowiedzieć na pytanie w jakim stopniu orientacje aksjologiczne kultury ponowoczesnej modelują, może determinują świadomość badanego środowiska zawodowego w sferze życia rodzinnego i małżeńskiego. W jakim zakresie rekonstruowane orientacje na wartości, wybory, oceny i deklarowane projekty życia są konsekwencją przenikania głównych nurtów kultury ponowoczesnej w indywidualne profile osobowości społecznej.

W omawianych rozdziałach znajdujemy wiele interesujących, autorskich konkluzji, których ilustracją może stanowić, na przykład zakończenie rozdziału pt. „Postawy badanych w sytuacji kryzysu małżeństwa”. Autor stwierdza:

„... nie istnieje kryzys małżeństwa w znaczeniu dezaktualizacji jego wartości jako podstawowej formy życia ludzkiego i społecznego. Istnieją natomiast różne formy kryzysu małżeństwa wynikające z nieumiejętności radzenia sobie z wymaganiami jakie stawia życie małżeńskie”. /s. 213/ Wydaje się - dodaje Autor, „że najbardziej skuteczną drogą przeciwdziałania różnym kryzysom małżeństwa jest nie terapia, a szeroko rozumiana profilaktyka. W tym obszarze ważne miejsce zajmuje duszpasterstwo rodzin”, jednak, jak czytamy kilka linijek wcześniej respondenci najrzadziej wybierali formy pomocy pastoralnej. /s. 212/ Innym przykładem jest konkluzja z rozdziału pt. „Przekonania badanych na temat istotnych przymiotów małżeństwa”: „Przeprowadzone badania i analizy pozwalają stwierdzić, że zawarcie związku małżeńskiego coraz częściej postrzegane jest jako zdarzenie w pełni prywatne, pozbawione chrześcijańskiej wizji i motywacji religijnej, wynikające z intymnych uczuć, przeżyć i doświadczeń nowożeńców”. /s. 184/ Dopełnieniem tego wniosku jest trafnie przywołana przez Autora diagnoza Jana Pawła: „Wydaje się, że wierzący, czyli ochrzczeni nie potrafią się oprzeć zeświecczeniu, ideologiom, które są przeciwne nie tylko Kościołowi, religii katolickiej, ale religii w ogóle, są ateistyczne albo antyteistyczne”. /s. 185/

W ogólnej ocenie rozdziałów prezentujących wyniki własnych badań empirycznych, dostrzegając ich oryginalny wkład w dynamizację wiedzy socjologicznej i pastoralnej o postawach wobec małżeństwa i rodziny w badanych środowisku zawodowym podzielam w całości pogląd recenzentów wydawniczych, że opiniowana monografia „stanowi pierwszą próbę całościowego przedstawienia, na podstawie rzetelnie przeprowadzonych badań obrazu małżeństwa i rodziny funkcjonującego w świadomości polskich policjantów, ma charakter pionierski, a jej cechą wyróżniającą „jest dialogiczny nie konfrontacyjny charakter opracowania stanowiący o jego wyjątkowej merytorycznej wartości”.

Część trzecia rozprawy habilitacyjnej przeznaczona jest na prezentację koncepcji modelu pracy duszpasterskiej ze środowiskiem rodzin policjantów. Część ta nosi tytuł: „Duszpasterstwo policji w służbie rodzin - postulaty pastoralne” i obejmuje trzy rozdziały: *Rodziny policyjne w kontekście przemian*, *Cele i zadania w formacji rodzin policyjnych*, *Model duszpasterstwa rodzin w ramach duszpasterstwa policji*.

Opracowane przez Księdza Doktora propozycje modelu pracy pastoralnej w środowisku policji są konsekwencją diagnozy podkreślającej rolę i funkcje procesów sekularyzacji, laicyzacji i pluralizmu społeczno-kulturowego, które znalazły swoje „odzwierciedlenie w opiniach policjantek i policjantów. Podobnie charakterystyczna dla ponowoczesności pustka aksjologiczna i kultura doraźności nie omijają również środowiska policyjnego. Sytuacja ta rodzi nowe cele i zadania w formacji rodzin policyjnych”. /s. 260/

Merytoryczna ocena trafności proponowanego modelu form pastoralnych będzie zapewne przedmiotem opinii recenzentów reprezentujących nauki

teologiczne. Z bliskiej mi, socjologicznej perspektywy na uwagę zasługuje postulat dotyczący wzorów komunikacji językowej, który zawiera pewien walor uniwersalności reguł efektywnych relacji społecznych: „Język powinien być zatem, bardziej osobowy niż masowy, bardziej bezpośredni niż anonimowy, bardziej praktyczny niż teoretyczny, bardziej głoszony niż czytany oraz radosny, podnoszący na duchu. Głoszenie powinno być potwierdzone świadectwem głoszącego /.../ Konieczne jest uwolnienie przepowiadania od tzw. żargonu teologicznego, technicznych pojęć zrozumiałych jedynie dla specjalistów”. /s. 250-251/ Niekiedy formułowane przez Autora proponowane modele duszpasterstwa zbyt silnie posługują się raczej uproszczonymi i stereotypowo ujmowanymi profilami osobowości mężczyzn i kobiet. /na przykład: s. 240/ Większa wrażliwość w ujmowaniu cech wspólnych oraz różniących uogólnione wizerunki psychologiczne mężczyzn i kobiet sprzyjałaby bardziej realistycznie konstruowanym modelom duszpasterstwa, co być może miałyby również konsekwencje w efektywności pracy duszpasterskiej.

Oprócz opiniowanej wyżej monografii przedstawianej jako osiągnięcie naukowe Książę Doktor jest także autorem wspomnianej już książki pt. „Odnowa parafii i duszpasterstwa. Deuterokatechumenalna koncepcja chrześcijańskiej formacji w myśli ks. Franciszka Blachnickiego”, napisanej na podstawie obronionej rozprawy doktorskiej, która już była przedmiotem oceny w przewodzie doktorskim oraz współredaktorem pracy zbiorowej pt. „Jak przepowiadać dziś. Głoszenie Słowa Bożego w służbie chrześcijańskiej wiary” (Olsztyn, UWM 2014)

Jak czytamy w Autoreferacie główne obszary zainteresowań badawczych i refleksji naukowej to:

- odnowa parafii i duszpasterstwa (eklezjologiczna dedukcja teologii pastoralnej)
- kerygmatyczna odnowa katechezy i nowa ewangelizacja
- małżeństwo i rodzina w kontekście współczesnych wyzwań kulturowych.

Ostatni z wymienionych obszarów zainteresowań badawczych najbliższy jest problematyce badań naukowych, w których mieści się również opiniowana wyżej monografia. Z tego zakresu problemowego Autor opublikował 13 artykułów, w czasopiśmie i pracach zbiorowych ukazujących się przede wszystkim w wydawnictwa UWM (Wydział Teologiczny). Podejmowana w tych pracach problematyka jest ściśle powiązana ze współczesnymi kierunkami przemian kulturowych oddziałujących na praktyki życia rodzinnego. Moją uwagę zwracają zwłaszcza artykuły podejmujące analizy wpływu kultury masowej i nowych mediów na promowane modele życia rodzinnego i praktyki rodzinne. Podobnie jak opiniowana monografia naukowa publikacje te jednoznacznie ukazują szerokie pola kompetencji naukowych Habilitanta, które wykraczają poza teologię pastoralną, a można wnioskować, że poprzez swoje interdyscyplinarne ujęcia przyczyniają się do oryginalnego i dynamicznego pomnożenia kapitału wiedzy specyficznego dla teologii pastoralnej.

Jak wynika z załączonej dokumentacji ks. dr Wojśław Czupryński opublikował 16 artykułów zamieszczonych w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, 11

rozdziałów w monografiach wieloautorskich (w większości są to wydawnictwa UWM). Jest też współautorem 3 rozdziałów w monografiach wieloautorskich oraz współautorem 2 artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie krajowych i międzynarodowych. Ponadto opublikował wiele tekstów popularno naukowych, co związane jest z formami aktywności duszpasterskiej w Archidiecezji warmińskiej.

Ilość opublikowanych prac naukowych jest wystarczającą rekomendacją dla pozytywnej oceny dorobku naukowego Habilitanta, jego aktywności w środowisku naukowym oraz w wymianie myśli naukowej uzasadniającą poparcie Wniosku w przewodzie habilitacyjnym.

Dodatkowym uzasadnieniem Wniosku jest ocena dynamiki rozwoju naukowego Księdza Doktora mierzona datami ukazywania się wymienionych wyżej publikacji jednoznacznie ukazująca, że czas po uzyskaniu stopnia doktora nauk był okresem wzmożonej aktywności naukowo-badawczej oraz w zakresie publikacji. Przekłada się to na większą ilość publikacji po uzyskaniu stopnia doktora niż przed przystąpieniem do obrony pracy doktorskiej. Podobnie jest z udziałem w konferencjach naukowych, podczas których Habilitant przedstawiał swoje referaty.

W charakterystyce sylwetki naukowej Habilitanta wymienić trzeba również oprócz aktywności w sferze organizacji życia naukowego, co wyrażało się między innymi udziałem w pracach komitetów organizacyjnych ogólnopolskich konferencji naukowych także współpracę z innymi Szkołami Wyższymi, w tym z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie, w której Ksiądz Doktor od roku 2020 jest zatrudniony na etacie adiunkta na Wydziale Nauk Społecznych.

Kompetencje naukowo-badawcze Habilitanta dobrze uzupełniają jego doświadczenia dydaktyczne zarówno na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim jak również w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Połączenie kompetencji naukowo-badawczych z dydaktyką uniwersytecką jest w moim przekonaniu oczekiwaną własnością profilu osobowego nauczyciela akademickiego.

10 lat jakie minęły od uzyskania przez ks. Wojśława Czupryńskiego stopnia naukowego doktora nauk teologicznych w zakresie katechetyki zostały dobrze wykorzystane, a przedstawiony do recenzji dotychczasowy dorobek naukowy, publikacyjny, dydaktyczny i organizacyjny stanowi uzasadnioną przesłankę dla pozytywnej oceny profilu naukowego Habilitanta i perspektyw jego dalszego dynamicznego rozwoju, jako samodzielnego pracownika nauki.

Nie stanowi przedmiotu mojej opinii wykazana w dokumentacji załączonej do wniosku o wszczęcie przewodu habilitacyjnego aktywność duszpasterska ale uznają ją za cenne źródło wiedzy praktycznej oraz doświadczeń w pracy z problemami rodzin, co zapewne ułatwiało Księdzu Doktorowi trafne formułowanie pytań naukowo-badawczych, jak również interpretację wyników badań, a tym bardziej formułowanie zaleceń dla duszpasterstwa rodzin.

Z pewnością doświadczenia z wcześniejszych etapów pracy duszpasterskiej ks. Wojysława Czupryńskiego, zarówno związane z duszpasterstwem parafialnym, akademickim, kształceniem seminaryjnym, zaangażowaniem w katolickie ruchy młodzieżowe, współpracą z lokalnymi mediami, rozprawą doktorską i zredagowaną na jej podstawie książką rekonstruującą myśl i dzieło ks. Franciszka Blachnickiego tworzą kapitał wiedzy i umiejętności przyczyniający się do opracowania atrakcyjnego pod względem poznawczym i aplikacyjnym projektu badawczego i napisania monografii będącej osiągnięciem naukowym przedstawionym we wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Za cechę wyróżniającą aktywność naukowo-badawczą Księdza Doktora, jako teologia w specjalności teologia pastoralna uznaję połączenie studiów teologicznych ze studiami teoretycznymi w zakresie różnych dyscyplin naukowych, a przede wszystkim w zakresie literatury socjologicznej, kompetencje w obszarze metodologii badań właściwych socjologii oraz pewną wrażliwość socjologiczną wyrażającą się w definiowaniu problemów badawczych, formułowaniu pytań badawczych, interpretacji wyników prowadzonych przez siebie badań empirycznych oraz w ogólnym profilu narracji cechującym stylistykę książki przedłożonej jako osiągnięcie naukowe w przewodzie habilitacyjnym.

Ksiądz Doktor jest teoretykiem, przede wszystkim teologiem z socjologiczną wrażliwością a zarazem posiada bogate doświadczenia praktyczne, które wyraża się w umiejętnościach aplikacji wiedzy teologicznej i także socjologicznej w konstruowanych modelach pracy duszpasterskiej, co zapewne znajdzie uznanie w opiniach teologów.

Aktywności naukowe Księdza Doktora, w zakresie prowadzenia badań naukowych, publikacji naukowych, udziału w konferencjach - w zasadzie koncentrują się w środowisku Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, który dla Księdza Doktora jest środowiskiem studiów a potem pracy akademickiej. Silne i jednoznaczne powiązanie ze środowiskiem naukowym macierzystego Uniwersytetu, tworzenie własnego środowiska naukowego jest oczywiście cechą pozytywną i zasługuje na uznanie, ale brak podejmowania współpracy z innymi środowiskami naukowo-badawczymi, ze środowiskami badaczy skupionymi w innych uniwersytetach oceniam jako sytuację deficytową, którą warto zredukować. Obszar podejmowanych przez Księdza Doktora badań naukowych ma znaczenie co najmniej europejskie, a na pewno bogaty jest dostępnymi bez przeszkód ogólnopolskimi, czy międzynarodowymi inicjatywami wyrażającymi się w projektach badawczych, publikacjach, naukowych konferencjach. Paradoksalnie, dostępność uczestnictwa w inicjatywach naukowych wzrosła wraz z koniecznością przeniesienia wielu aktywności w przestrzenie komunikacji internetowej, co spowodowane było administracyjnymi decyzjami o lockdownie jako konsekwencji stanu pandemii. Uczestnictwo w wymianie myśli naukowej w przestrzeniach szerszych niż środowisko własnego Uniwersytetu (czy *Metropolii* jako jednostki administracji Kościoła katolickiego) jest standardowym oczekiwaniem wobec badacza, nauczyciela akademickiego, tym bardziej wobec kandydata do statusu

samodzielnego pracownika naukowego. Nieliczne informacje o przekroczeniu granic własnego środowiska zaznaczone w Autoreferacie nie zmieniają tej oceny profilu naukowo badawczego w aspekcie jego otwartości i zaangażowania w międzynarodową, a tym bardziej ogólnopolską wymianę myśli naukowej.

Wysoko oceniam kompetencje naukowe Księdza Doktora; rozeznanie w literaturze naukowej znacznie wykraczające poza literaturę teologiczną, na pewno warto zaakcentować dobre rozeznanie w literaturze socjologicznej; umiejętność formułowania ważnych społecznie, zapewne także duszpastersko pytań badawczych; inspirującą umiejętność interpretowania wyników prowadzonych przez siebie badań empirycznych, komunikatywny język narracji wolny od hermetyczności terminologii właściwej dyscyplinom naukowym z których korzysta; bardzo dobre rozeznanie w badanej problematyce osadzone także w doświadczeniach własnej praktyki duszpasterskiej; umiejętność formułowania wniosków i zaleceń o charakterze aplikacji w praktyki aktywności duszpasterskiej, co zapewne będzie odrębnym przedmiotem opinii recenzentów reprezentujących nauki teologiczne, i wiele innych jeszcze umiejętności. Tym bardziej więc w kontekście zarysowanego profilu naukowego Habilitanta jest dla mnie nie zrozumiałe swoiste „samoograniczenie” przestrzeni aktywności naukowej i uczestnictwa w wymianie myśli naukowej.

Konkluzja

Przedstawiony do oceny dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny, a przede wszystkim przedłożone *osiągnięcia naukowe* wskazują na dojrzałość intelektualną Habilitanta. Rozprawa habilitacyjna stanowiąca oryginalny i znaczący wkład w rozwój teologii zwłaszcza w obszarze teologii pastoralnej, pomnaża też w znaczący sposób wiedzę socjologiczną o postawach, systematach wartości i deklarowanych stylach życia studentów Wyższej Szkoły Policji, a szerzej także środowiska społecznego polskiej policji. W tym znaczeniu jest cenną socjologicznie dokumentacją kultury życia rodzinnego polskich policjantów. Wyrażam też przekonanie, że książka spotka się z zainteresowaniem i uznaniem w środowisku socjologicznym i familiologicznym. Aczkolwiek badania empiryczne prowadzone były w wybranym środowisku społecznym to problemy podejmowane w tych badaniach, wyniki badań i kierunki ich interpretacji mają znaczenie szersze i tworzą możliwe perspektywy analiz porównawczych z innymi środowiskami społecznymi, zawodowymi, a także stanowią cenny wkład w charakterystyki kierunków współczesnych przemian rodziny w polskim społeczeństwie.

Udokumentowane w monografii wysokie kompetencje w zakresie interdyscyplinarnie umownej analizy literatury teoretycznej oraz inspirujące socjologicznie interpretacje wyników badań empirycznych i danych

statystycznych, pomnażające wiedzę w zakresie właściwym teologii pastoralnej, rzetelne i wieloaspektowe przygotowanie dydaktyczne i organizacyjne do roli samodzielnego pracownika naukowego - stanowią uzasadnioną przesłankę do jednoznacznego poparcia wniosku o nadanie ks. dr. Wojławowi Wojciechowi Czupryńskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk teologicznych w dyscyplinie nauki teologiczne.

Wojciech Szusterman